

Підсумовуючи викладене, необхідно зазначити, що провідна роль у запровадженні та удосконаленні європейських стандартів дотримання статусу професійного судді належить РС, її органам і міжнародним асоціаціям суддів.

Процес формування вказаних стандартів незавершений. На сьогодні характеризується ухваленням окремих принципів в сфері судоустрою, статусу професійного судді.

Так, Європейські стандарти статусу професійного судді, на нашу думку, – це визначена органами РС та/або міжнародними асоціаціями суддів система принципів щодо структури нормативного регулювання прав, обов'язків та відповідальності судді у національному законодавстві держав-членів РС, яка має щонайменше розкривати: порядок призначення, звільнення та кар'єрного просування суддів, строк їх повноважень, підстави притягнення до відповідальності, порядок оплати праці та роль суддівського самоврядування у забезпеченні дотримання статусу професійного судді.

Список використаних джерел:

1. Маляренко В. Т. *Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: Монографія.* – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 343 с.
2. *Юридична енциклопедія : в 6 т. / [Редкол. : Ю. С. Шемшученко та ін.]*. – К. : Українська енциклопедія, 1998. – Т. 3 : К–М. – 2001. – 792 с.
3. *Юридична енциклопедія : в 6 т. / [Редкол. : Ю. С. Шемшученко та ін.]*. – К. : Українська енциклопедія, 1998. – Т. 5 : П–С. – 2003. – 736 с.
4. Прилуцький С. В. *Вступ до теорії судової влади (суспільство, правосуддя, держава) : Монографія / С. Прилуцький.* – К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. – 317 с.
5. *Юридична енциклопедія : в 6 т. / [Редкол. : Ю. С. Шемшученко та ін.]*. – К. : Українська енциклопедія, 1998. – Т. 2 : Д–Й. – 1999. – 744 с.
6. *Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) щодо призначення суддів // Міжнародні стандарти у сфері судочинства.* – К. : Істина, 2010. – С. 126–134.

УДК 347.9

Верещінська Ірина Вікторівна,

здобувач кафедри правосуддя юридичного факультету

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МІСЦЕ МІЖНАРОДНОГО ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В НАЦІОНАЛЬНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ СУВЕРЕННИХ ДЕРЖАВ

У статті розглядаються окремі інститути міжнародного цивільного процесу крізь призму низки законів про міжнародне приватне право деяких держав Європи та України. Аналізуються висновки вчених-процесуаліст про місце міжнародного цивільного процесу в національних правових системах та його предмет регулювання. Робиться висновок, що норми МЦП, закріплюють загальні стандарти національного цивільного процесу, дотримуватися яких держава зобов'язалася, ставши учасником відповідних міжнародних угод. Підкреслюється, що цивільні процесуальні норми, що застосовуються до вирішення спорів з «іноземним елементом», містяться й у цивільних кодексах деяких держав Європи. При цьому предмет регулювання МЦП виходить за рамки традиційного розуміння цивільних процесуальних відносин. Взаємодія національних правових систем і норм міжнародного права проявляється в узгодженому регулюванні відносин, що відносяться до предмету регулювання МЦП.

Ключеві слова: міжнародний цивільний процес, вибір права, підсудність, зміст права, міжнародний договір, іноземний елемент.

В статье рассматриваются отдельные институты международного гражданского процесса сквозь призму ряда законов о международном частном праве некоторых государств Европы и Украины. Анализируются выводы ученых -процессуалистов о месте международного гражданского процесса в национальных правовых системах и его предмет регулирования. Делается вывод, что нормы МГП, закрепляют общие стандарты национального гражданского процесса, соблюдать которых государство обязалось, став участником соответствующих международных соглашений. Подчеркивается, что гражданские процессуальные нормы, применяемые к решению споров с «иностранным элементом», содержатся и в гражданских кодексах некоторых государств Европы. При этом предмет регулирования МГП выходит за рамки традиционного понимания гражданских процессуальных отношений. Взаимодействие национальных правовых систем и норм международного права проявляется в согласованном регулировании отношений, относятся к предмету регулирования МГП.

Ключевые слова: международный гражданский процесс, выбор права, подсудность, содержание права, международный договор, иностранный элемент.

This article addresses some institutions of international civil procedure in the light of a number of laws on private international law of some countries of Europe and Ukraine. Analyzed the findings of scientists protsesualist place international civil procedure in national legal systems and its subject of regulation. It is concluded that the norms MTSP enshrining common standards of national civil procedure, which the government has pledged to adhere to becoming a member of the relevant international agreements. It is emphasized that civil procedural rules applicable to the resolution of "foreign elements" contained in the Civil Code and some European countries. This item MTSP regulation goes beyond the traditional understanding of civil procedural relations. Interaction of national legal systems and international law is manifested in a consistent regulation of relations pertaining to the subject of regulation MTSP. Substantiates the conclusion that the objects of the International Civil Procedure applies, except for civil justice, the relationship of: 1) the courts (jurisdiction and jurisdiction) with respect to cases arising from civil, family, labor relations with foreign or international element in a legal sense proceedings this case brought in a foreign court and there is not completed; 2) procedural position of members of civil proceedings - foreign individuals and entities, states, diplomatic and consular agents, officials of international organizations; 3) the admissibility of evidence obtained in a foreign country; 4) the procedure to determine the content of a foreign (substantive and procedural) law and its application; 5) legal assistance in civil, commercial and family matters, including letters rogatory, recognition of foreign arbitration agreements, enforcement of foreign arbitration, recognition of foreign administrative provisions on personal status of citizens; 6) on the part of notaries and other authorities in the protection of moral and property rights of members internationally - legal relations. Explanations parties or questioning witnesses: some problems of regulatory civil proceedings.

Key words: international grazhdansky process, choice of law, jurisdiction, the content of law, international treaties, foreign yelement.

Незважаючи на процеси інтеграції і глобалізації в усіх сферах сучасного життя, процеси уніфікації норм міжнародного цивільного процесу відбуваються повільно. Окремі спроби прискорити цей процес, зокрема, створити спільний кодекс міжнародного цивільного процесу ні до чого не призвело. В цьому контексті цілком виправданим підходом до нормативного регулювання згаданих відносин є укладання двосторонніх міжнародних договорів. З іншого боку, вказана тенденція значно ускладнює правозастосовну діяльність судів.

У науці цивільного процесу останнім часом відзначається значне підвищення інтересу до міжнародно-правових питань цивільного процесу. Необхідність чіткого визначення даного феномену виникла на тлі тенденції до зростання ролі міжнародних угод з питань цивільного процесу. Інтеграція зумовила інтенсивну уніфікацію права, насамперед матеріального, але не завжди процесуального. Закономірність полягає в тому, що інтеграція економіки вимагає загального правового простору, в тому числі однакового застосування норм міжнародного права, ефективного механізму розгляду і вирішення транснаціональних спорів, виконання судових рішень. На даному етапі спостерігається тенденція до уніфікації норм, спрямованих на регулювання процесуальних відносин, що виникають у зв'язку з міжнародним цивільним (господарським) оборотом. В цьому контексті необхідно згадати, що минуло майже десять років з часу ухвалення Верховною Радою України Закону «Про міжнародне

приватне право», закону, який вміщує низку цивільних процесуальних норм і є, певною мірою, нормативною базою провадження у справах за участю іноземних осіб, про що йдеться в десятому розділі ЦПК України. Видається, що на цьому етапі вкрай важливим є аналіз механізму нормативного регулювання схожих відносин в окремих країнах та аналіз наукових напрацювань щодо місця і ролі міжнародного цивільного процесу в національних правових системах суверенних держав.

Науковий аналіз міжнародного цивільного процесу привертає і привертає увагу багатьох вітчизняних науковців і практиків. Серед них слід назвати В.А.Бігуна, С.С.Бичкову, О.С.Захарову, В.В.Комарова та ін., роботи яких слугували відправною точкою для подальшого дослідження вказаних питань.

Метою і завданням статті є дослідження проблем нормативного регулювання міжнародного цивільного процесу в контексті механізму вибору права, визначення підсудності, правосуб'єктності учасників міжнародного цивільного процесу, та порівняльний аналіз схожих процесуальних інститутів в окремих державах та визначення предмету регулювання міжнародного цивільного процесу (МЦП).

В юридичній науці під міжнародним цивільним процесом прийнято розуміти сукупність питань процесуального характеру, пов'язаних із захистом прав іноземців та іноземних підприємств і організацій у суді. Окремі вчені пропонують авторські визначення міжнародного цивільного процесу в контексті конкретної держави і це, на нашу думку, більш вдале і зрозуміле визначення, зокрема, «міжнародне цивільне процесуальне право – це сукупність процесуальних правових норм, що містяться у внутрішньому праві держави і в міжнародних договорах за участю цієї держави, які регулюють цивільні процесуальні відносини з іноземним елементом при здійсненні правосуддя у цивільних справах і наданні міжнародної правової допомоги» [1, с.1026]. Використовуючи термін «міжнародний цивільний процес», зазначають дослідники, необхідно пам'ятати про його умовність. Поняття «міжнародний цивільний процес» сформувалося внаслідок історичного розвитку міжнародного приватного права, тобто з часу виникнення конфліктів між законами іноземних правових систем [2, с. 350].

У вітчизняній науковій літературі стверджується, що питання міжнародного цивільного процесу охоплені складом міжнародного приватного права як такі, що мають тісний зв'язок з правовим регулюванням приватних правових відносин (цивільних, сімейних, трудових). З іншого боку, низка дослідників поділяють висловлену в свій час думку М. Штефана, про те, що питання цивільного судочинства з "іноземним елементом" є складовою частиною цивільного процесуального права України.

У науковій літературі до тепер є дискусійним питання про те, що є предметом міжнародного цивільного процесу. Російськи дослідники Л.А. Лунц, Н.І. Маришева вважають міжнародний цивільний процес галуззю внутрішньодержавного права, що регулює діяльність органів юстиції у цивільних справах [3, с. 369]. Коли мова йде про міжнародний цивільний процес як галузі права, відповідні проблеми, на думку зазначених авторів, слід віднести до науки міжнародного приватного права, бо всі вони тісно пов'язані з іншими питаннями регулювання цивільних, сімейних і трудових відносин, що містять іноземний елемент і виникають в умовах міжнародного життя [3, с. 370]. З критикою поділу міжнародного цивільного процесу (галузі та науки), а, відповідно, і неспівпадіння галузі та науки виступив М.Н. Кузнецов. Він вважає доцільним розглядати міжнародний цивільний процес в рамках однієї галузі - міжнародного приватного права [4, с.21-22]. Т.Н. Нешатаєва під міжнародним цивільним процесом розуміє комплекс міжнародних і внутрішньодержавних норм, що є інститутом МЦП і регламентує взаємозв'язок і взаємодію національних і міжнародних органів правосуддя (інших правоохоронних органів), які здійснюють провадження у

цивільних справах з метою визначення та захисту порушених або оспорюваних прав і законних інтересів особистості і суспільства [5].

Деякі автори розглядають міжнародний цивільний процес як самостійну галузь права. Так, Х. Шак розглядає міжнародний цивільний процес як самостійну галузь права. Він вважає, що мета міжнародного цивільного процесу швидше приватно - правова, в той час як засоби, якими він користується, швидше публічно-правові. «З цієї точки зору навряд чи слід зараховувати міжнародний цивільний процес до тієї чи іншої галузі; він повинен акцептуватися як самостійна правова матерія» Вказаний автор зазначає, що предметом міжнародного цивільного процесуального права є сукупність всіх норм національного права, що розповсюджуються на процесуальні відносини з іноземним елементом [6, с. 4]. Таким чином, палітра думок про міжнародний цивільний процес досить різнобарвна. Однак загальним для зазначених точок зору є те, що міжнародний цивільний процес розглядається незалежно від його належності до тієї чи іншої системи права. Процес як діяльність, як порядок провадження у цивільних, сімейних, кримінальних справах відображається в міжнародному цивільному процесуальному праві і визначається нормами МЦП.

В 2004 р. був прийнятий новий Цивільний процесуальний кодекс України, який, попри те, що вміщує розділ про провадження у справах за участю іноземних осіб, насправді для розуміння процесуальних прав та обов'язків іноземних осіб, відсилає до інших законів України, а також до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною радою України (ч. 2 ст. 410 ЦПК України). Невипадково в 2005 р. парламент України приймає Закон України «Про міжнародне приватне право», який вміщує низку цивільних процесуальних норм з іноземним елементом задля врегулювання питань, пов'язаних з розглядом суперечок з іноземним елементом, визначення правил підсудності, питань правової допомоги тощо. У відносинах з «іноземним елементом» вступають у взаємодію різні національні правопорядки, що знаходять вираз у внутрішньодержавних правових нормах. У цьому зв'язку виникає завдання регламентації вказаної взаємодії. Так, в ст. 2 Закону України «Про міжнародне приватне право» встановлює сферу застосування цього закону лише у приватноправових відносинах з іноземним елементом: 1) визначення застосування права; 2) процесуальна правоздатність і дієздатність іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб; 3) підсудність судам України справ з іноземним елементом; 4) виконання судових доручень; 5) визнання та виконання в Україні рішень іноземних судів. Вказаним законом встановлено, що у випадку коли міжнародним договором України передбачено інші правила, ніж встановлені цим законом, застосовуються правила цього міжнародного договору (ст. 3).

Десятий розділ вищенаведеного закону визначає колізійні норми щодо спадкування, зокрема, встановлено, що спадкові відносини регулюються правом держави, у якій спадкодавець мав останнє місце проживання, якщо спадкодавцем не обрано в заповіті право держави, громадянином якої він був. Вибір права спадкодавцем буде недійсним, якщо після складання заповіту його громадянство змінилося. В ст. 71 вказаного закону встановлено, що спадкування нерухомого майна регулюється правом держави на території якої знаходиться це майно, а майна, яке підлягає державній реєстрації в Україні, - правом України. В ст. 72 цього закону нормативно врегульована здатність осіб на складання і скасування заповіту та визначена форма заповіту і акту його скасування.

У багатьох державах континентального права цивільні процесуальні норми, які застосовують до спорів з «іноземним елементом», знаходяться, в спеціальних законах з міжнародного приватного права. Найновіші кодифікації міжнародного приватного права майже завжди мають значну кількість процесуальних норм. Розділи, які об'єднують ці

норми, є, наприклад, у законах з міжнародного приватного права Швейцарії, Угорщини, Чехословаччини, Югославії, Туреччини. У деяких державах хоч і прийняті такі закони, але цивільні процесуальні норми містяться у галузевих кодексах, як, наприклад, у Республіці Польща, Франції. Найдетальніший із них – Федеральний закон Швейцарської Конфедерації «Про міжнародне приватне право» 1987 р. Вказаний закон регулює, зокрема, визначення компетенції суду, визнання та виконання рішень судів та інших органів іноземних держав. Окрему главу складають норми про міжнародну арбітражну підсудність. Загалом у цьому Законі процесуальні правила є майже у кожній главі. Вказаний закон містить оригінальні підходи щодо нормативного регулювання спадкування, зокрема ч. 2 ст. 88 цього закону встановлює, що коли майно знаходиться в різних місцях, компетентний швейцарський орган, якщо він першим відкрив провадження в спадковій справі.

Ст. 92 федерального закону Швейцарської Конфедерації «Про міжнародне приватне право» 1987 р. встановлює, що процесуальні питання регулюються правом держави, орган якої визнається компетентним. Цим правом регулюються, зокрема, заходи забезпечення та ліквідації спадкового майна, включаючи виконання заповіту. Право, що застосовується до спадкування, визначає з якого майна складається спадщина, хто відповідає за боргами спадщини, на які інститути спадкового права можливі посилання, які міри та на яких умовах можуть бути визначені. Вказаний закон містить правила про застосування аналогії окремих норм міжнародних конвенцій, а також містить низку бланкетних норм, зокрема, дійсність заповіту, з точки зору його форми, визначається за правилами Гагської конвенції від 5 жовтня 1961 р. про колізію законів з питань форми спадкових розпоряджень. Вказана конвенція за аналогією застосовується до форм інших розпоряджень на випадок смерті (ст. 93 вказаного закону).

В Кодексі міжнародного приватного права Болгарії 2005 р. є норми з питань компетенції національного суду з розгляду позовних заяв, які виникають із правовідносин з «іноземним елементом» (ст. 4). Зазначено категорію справ, провадження в яких проводить виключно суд Болгарії, а також позови, не підсудні йому. Передбачено правила провадження в судах Болгарії, порядок зносин з іноземними судами чи іншими установами з метою надання правової допомоги чи виконання доручень і надання інформації про національне право для забезпечення його дії за кордоном. У цьому акті передбачено норми про визнання та виконання рішень, ухвалених іноземними судами; про взаємність щодо визнання та виконання рішень.

Відповідно до ч. 3 ст. 89 вказаного закону Болгарії, спадкодавець може обрати варіант, коли спадкування на випадок його смерті відбувалося за законодавством держави, громадянином якої він був до моменту такого вибору. Умови дійсності вибору права, що буде застосовуватися і його скасування регламентуються обраним правом. Вибір про застосування певного права або скасування такого вибору має бути здійснено у формі спадкового розпорядження.

Федеральний закон Австрії 1978 р. «Про міжнародне приватне право» на відміну від багатьох аналогічних нормативних актів вміщує не тільки традиційні норми-правила, але й визначає норми-принципи правозастосування національного та іноземного закону. Так, ст. 4 вказаного закону встановлює припис, що зміст іноземного права з'ясовується внаслідок посадових повноважень особи. Допоміжними засобами в цьому процесі можуть бути сприяння сторін, відомості міністерства юстиції, висновки експертів. Якщо зміст іноземного права, незважаючи на здійсненні зусилля в межах розумного строку, не може бути з'ясовано, в цьому випадку застосовується австрійське право.

Ст. 5 вищенаведеного закону Австрії визначає правила про відсылні норми, зокрема, зазначається, що відсилка до іноземного закону охоплює також його відсылні

норми. Якщо іноземний закон відсилає зворотно, то застосовуються австрійські матеріальні норми права, за виключенням відсильних норм. У випадку наступної відсилки визначальними, за умов дотримання наступних відсилок, є матеріальні норми законодавства, яке далі не містить відсильні норми або відповідно до якого відсилка здійснюється в перший раз зворотно.

Ст. 9 вказаного закону Австрії визначає правила обрання закону у приватноправових відносинах з іноземним елементом. Спочатку визначено відомий підхід про те, що обрання права у згаданих відносинах фізичної особи визначається громадянством цієї особи. Визначальним у застосуванні права є громадянство Австрії, якщо особа має подвійне громадянство. Ст. 11 обмежує вибір сторонами права випадком, коли є сумніви щодо наявності відсильних норм у вибраному праві.

Закон Бельгії від 16 липня 2004 р. «Про кодекс міжнародного приватного права» визначає компетенцію бельгійських судів в міжнародній сфері, визначення застосовного закону і умов дії на території Бельгії судових рішень в цивільних і торгових справах, не торкаючись застосування міжнародних договорів, права ЄС і положень спеціальних законів (ст. 2). Ст. 15 вказаного кодексу, так само як і відповідні положення австрійського закону, встановлює правило про застосування бельгійського права у випадку неможливості своєчасно встановити зміст іноземного права. В обох випадках вирішення питання віднесено до суддівського розсуду з нечітко визначеними обмеженнями.

Цивільні процесуальні норми, що застосовуються до вирішення спорів з «іноземним елементом», містяться й у цивільних кодексах. Прикладом таких актів є Цивільний кодекс Французької Республіки 1804 р. (з наступними змінами та доповненнями). Так, ст. 14 ЦК Франції встановлює, що іноземець, незважаючи на те, що він перебуває за межами Франції, може бути викликаний до французьких судів для виконання зобов'язань, які виникли внаслідок укладення ним у Франції договору з громадянином Франції або якщо такі зобов'язання були прийняті ним на території іншої держави, але у відносинах з громадянином Франції.

Підсумовуючи викладене необхідно зазначити, що норми МЦП, закріплюють загальні стандарти національного цивільного процесу, дотримуватися яких держава зобов'язалася, ставши учасником відповідних міжнародних угод. При цьому предмет регулювання МЦП виходить за рамки традиційного розуміння цивільно-процесуальних відносин. Взаємодія національних правових систем і норм міжнародного права проявляється в узгодженому регулюванні відносин, що належать до предмету регулювання МЦП.

Крім питань цивільного судочинства до предмету МЦП входять відносини про: 1) компетенцію судів (підвідомчості і підсудності) відносно справ, що виникають з цивільних, сімейних, трудових правовідносин з іноземним або міжнародним елементом, юридичному значенні провадження у даній справі, порушень в іноземному суді й там не закінченому; 2) процесуальному становищі учасників цивільного судочинства - іноземних фізичних та юридичних осіб, держав, дипломатичних і консульських агентів, посадових осіб міжнародних організацій; 3) допустимості доказів, отриманих в іноземній державі; 4) порядок встановлення змісту іноземного (матеріального і процесуального) права і його застосуванні; 5) правову допомогу у цивільних, торгових, сімейних справах, включаючи судові доручення, визнання іноземних арбітражних угод, примусове виконання рішень іноземного арбітражу, визнання іноземних адміністративних актів з питань особистого статусу громадян; 6) про участь нотаріусів та інших органів у захисті особистих немайнових і майнових прав учасників міжнародно - правових відносин.

Список використаних джерел:

1. Курс цивільного процесу : підручник / В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова та ін.; за ред. В.В. Комарова – Харків : Право, 2011. – 1352 с.
2. Федіняк Г.С., Федіняк Л.С. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. – 2-е вид., допов. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 416 с.
3. Луц Л.А., Марьшева Н.И. Курс международного частного права. Т. 3: Международный гражданский процесс. М.: БЕК, 2002. – 869 с.
4. Кузнецов М.Н. Некоторые особенности развития международного частного права // Советский журнал международного права. 1991. – № 1. – С. 19-24.
5. Нешатаева Т.Н. Международный гражданский процесс. М.: БЕК, 2001. – 548 с.
6. Шак Х. Международное гражданское процессуальное право: Учебник / Пер. с нем.: М.: БЕК, 2001. – 560 с.

УДК 330.15:504.06**Кадурін Сергій Євгенович,**

здобувач кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
Донецького юридичного інституту МВС України

ЕКОЛОГІЧНЕ ЛІЦЕНЗУВАННЯ В СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття присвячена теоретичним та правовим аспектам екологічного ліцензування, визначення ефективності цього адміністративно-правового засобу забезпечення екологічної безпеки, а також основних проблем його практичного використання. Автором пропонується ряд положень щодо вдосконалення законодавства з питань регулювання екологічного ліцензування.

Ключові слова: засоби забезпечення екологічної безпеки, ліцензування, екологічне ліцензування, об'єкти екологічного ліцензування.

Статья посвящена теоретическим и правовым аспектам экологического лицензирования, определению эффективности этого административно-правового средства обеспечения экологической безопасности, а также основных проблем его практического использования. Автором предлагается ряд положений по усовершенствованию законодательства по вопросам регулирования экологического лицензирования.

Ключевые слова: средства обеспечения экологической безопасности, лицензирование, экологическое лицензирование, объекты экологического лицензирования.

The article is devoted to theoretical and legal aspects of environmental licensing, determination of the effectiveness of this administrative and legal means of ensuring environmental safety, and basic problems of its practical use. The author proposes a number of provisions to improve the legislation on the regulation of environmental licensing.

Key words: environmental safety, licensing, environmental licensing, subject to environmental licensing

Питання забезпечення екологічної безпеки в Україні стають темою загальнонаціонального значення, а пошук оптимальних, дієвих адміністративно-правових засобів актуальним завданням органів публічного адміністрування в цій сфері. Аналіз чинного законодавства України свідчить про широке розповсюдження дозвільної системи, через яку уповноважені органи виконавчої влади видають дозволи на здійснення певної діяльності в екологічній сфері. Конкретною формою дозвільної системи, через яку органи публічного адміністрування здійснюють контроль за охороною навколишнього середовища і природокористуванням є екологічне ліцензування. Нажаль, на сьогоднішній день у положеннях Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» екологічне ліцензування не визначено у якості адміністративно-правового засобу забезпечення екологічної безпеки, проте